

I N S T R U K C J A

w sprawie przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w Urzędzie Miejskim w Trzcińsku-Zdroju

Rozdział I. PRZEPISY OGÓLNE

1. Obowiązek udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego nakłada na pracodawcę § 39 i § 39a Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (t. jedn. Dz. U. z 2003 Nr 169 poz. 1650 ze zm.)

Jej głównym celem jest zapewnienie poprawy warunków pracy oraz ochrony życia i zdrowia pracowników. Od sposobu przeprowadzenia tej oceny zależy w dużej mierze skuteczność funkcjonującego w organizacji systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. W systemie zarządzania i higieną pracy ocenę ryzyka zawodowego przeprowadzić należy w sposób usystematyzowany i przestrzegać jej jako proces ciągły, dający podstawy do poprawy warunków pracy. Współdziałanie pracowników w jej przeprowadzeniu zwiększa ich zaangażowanie w rozwiązywaniu problemów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy i wpływa na lepszą realizację wynikających z niej działań korygujących i zapobiegawczych. Równocześnie zwiększa się świadomość występujących zagrożeń, co jest istotne dla ich skuteczniejszego ograniczenia.

2. W celu ujednoczenia pojęć wprowadza się następujące definicje:

- **Narazienie zawodowe** - to oddziaływanie czynników niebezpiecznych, szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy na organizm pracownika.
- **Zagrożenie** - to stan środowiska pracy mogący spowodować wypadek lub chorobę zawodową (np. chemikalia, prąd elektryczny, praca na wysokości itd.)
- **Ryzyko zawodowe**- jest prawdopodobieństwem wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodując straty, w szczególności wystąpienia u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku lub sposobu wykonywania pracy.
- **Ocena ryzyka zawodowego** - jest procesem analizy i wyznaczania dopuszczalności ryzyka i wyznaczania dopuszczalności ryzyka na stanowisku pracy, przy czym ryzyko jest kombinacją częstości lub prawdopodobieństwa wystąpienia określonego zdarzenia wywołującego zagrożenie i konsekwencji związanych z tym zagrożeniem.
- **Środki ochronne** - to środki ochrony zbiorowej i środki ochrony indywidualnej lub inne środki (techniczne lub organizacyjne), stosowane w celu ograniczenia ryzyka zawodowego.

- **Działania profilaktyczne** są to niezbędne działania (organizacyjne, techniczne, technologiczne) zmierzające do obniżenia poziomu ryzyka zawodowego na stanowisku pracy.

Ocena ryzyka zawodowego obejmuje wszystkie stanowiska pracy, zarówno stacjonarne jak i niestacjonarne. W celu usprawnienia przebiegu oceny i skrócenia czasu jej przeprowadzenia dopuszcza się wyróżnienie grup stanowisk, na których wykonywane są w tych samych warunkach te same zadania i na których występują te same zagrożenia. Ocena nie musi być wówczas przeprowadzona dla każdego z tych stanowisk z osobna – wystarczy identyfikacja zagrożeń i ocena ryzyka przeprowadzona dla jednego stanowiska z danej grupy.

Rozdział II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRZEPROWADZENIE OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO W URZĘDZIE MIEJSKIM W NYSIE

Za niżej wymienione działania odpowiedzialni są:

- 1) za wdrożenie procedury oceny ryzyka zawodowego – specjalista ds. BHP,
- 2) za opracowanie Charakterystyk stanowisk pracy i kart identyfikacji zagrożeń – Kierownicy referatów, lub osoby przez nich wyznaczone,
- 3) za oszacowanie ryzyka zawodowego – Zespół powołany Zarządzeniem Burmistrza Trzcińska-Zdroju do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w Urzędzie Miejskim w Trzcińsku-Zdroju,
- 4) za poinformowanie pracowników o ryzyku zawodowym na ich stanowiskach pracy - specjalista ds. BHP,
- 5) za przechowanie kompletnych dokumentów dot. ocen ryzyka zawodowego – specjalista ds. BHP UM w Trzcińsku-Zdroju oraz kopii kart oceny ryzyka na poszczególnych stanowiskach pracy kierownicy komórek organizacyjnych UM w Trzcińsku-Zdroju.

Rozdział III. PRZEBIEG OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO

Proces przygotowania i dokumentowania oceny ryzyka zawodowego.

1. Powołanie zespołu do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego,

Osoby biorące udział w pracach zespołu powinny posiadać niezbędną wiedzę i dostęp do zasobów informacji, znajomość i zrozumienie zasad oceny ryzyka i umiejętności oceny szkodliwych następstw zagrożeń. Osoby oceniające powinny posiadać umiejętności formułowania propozycji korygujących i zapobiegawczych prowadzących do eliminowania lub ograniczania ryzyka zawodowego.

2. Zebranie odpowiednich informacji i niezbędnych zasobów do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego,

Źródłem informacji potrzebnych do oceny ryzyka zawodowego są między innymi:

- lokalizacje stanowisk pracy,
- stosowanie w procesie pracy maszyny, urządzenia i narzędzia,
- warunki środowiskowe,
- procedury techniczne i technologiczne,

- wyniki pomiarów czynników szkodliwych i niebezpiecznych występujących na stanowisku pracy,
- sprawdzenia czy praca jest wykonywana zgodnie z przepisami i ustalonymi procedurami.

3. Sporządzanie charakterystyk stanowisk pracy w aspekcie analizy i oceny ryzyka zawodowego,

W oparciu o zebrane informacje, o których mowa w pkt 2, należy sporządzić Charakterystykę stanowiska pracy, wg wzoru stanowiącego Załącznik nr 1 do Instrukcji.

4. Dokonywanie identyfikacji zagrożeń na stanowiskach pracy.

Identyfikację czynników występujących na danym stanowisku pracy sporządza się według Karty identyfikacji zagrożeń (Załącznik nr 2), w oparciu o:

- dokumentację techniczno – ruchową i instrukcje stanowiskowe,
- obserwację zadań wykonywanych na stanowisku pracy i poza stanowiskami,
- obserwację czynników zewnętrznych które mogą mieć wpływ na stanowisko pracy,
- wywiady z pracownikami,
- analizę organizacji przedsięwzięć dla zapewnienia właściwych warunków pracy.

5. Dokonanie oszacowania ryzyka zawodowego, sformułowanie działań profilaktycznych eliminujących lub ograniczających ryzyko zawodowe.

Oszacowanie ryzyka zawodowego związanego z poszczególnymi zagrożeniami zidentyfikowanymi na stanowiskach pracy, przeprowadza Zespół powołany do oceny ryzyka zawodowego na karcie oceny ryzyka zawodowego, stanowiącej załącznik nr 3 do Instrukcji i polega ona na ustaleniu:

1) prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń wg kryterium:

- < **Małe (M)** gdy następstwa zagrożeń nie powinny wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej pracownika (skutki są prawie niemożliwe),
- < **Średnie (Ś)** gdy następstwa zagrożeń mogą wystąpić nie więcej niż kilkakrotnie podczas okresu aktywności zawodowej pracownika (zdarzają się dość często np. 1 raz na 1000 czynności),
- < **Duże (D)** **gdy następstwa zagrożeń mogą wystąpić wielokrotnie podczas okresu aktywności zawodowej pracownika,**

2) ciężkości następstw tych zagrożeń wg kryterium:

- < **Mała (M)** **gdy doznane obrażenia nie powodują długotrwałych dolegliwości i absencji w pracy ; są to czasowe pogorszenia stanu zdrowia, gdy leczenie nie przekracza trzech dni,**
- < **Średnia (S)** **gdy doznane obrażenie spowoduje niewielkie, ale długotrwałe lub nawracające okresowo dolegliwości i są związane z okresami absencji, których leczenie może trwać od 4 dni do miesiąca z szansą całkowitego wyleczenia,**
- < **Duża (D)** **gdy doznane obrażenie spowoduje śmierć, kalectwo lub długotrwałą chorobę gdy leczenie nie przekroczy 90 dni.**

Szacowanie ryzyka zawodowego odbywa się wg skali trójstopniowej, której zasady przedstawiono w tabelach nr 1 i nr 2.

Tabela nr 1 – Oszacowanie ryzyka zawodowego

prawdopodobieństwo	Ciężkość następstw		
	Mała	Średnia	Duża
Małe	Małe	małe	średnie
Średnie	Małe	średnie	duże
Duże	Średnie	duże	duże

Tabela nr 2 – Oszacowanie ryzyka zawodowego na podstawie wartości wielkości czynnika szkodliwego występujące w powietrzu na stanowisku pracy

Wartość wielkości czynnika szkodliwego (P)	Oszacowanie Ryzyka
$P > P_{max}$	duże
$P_{max} > P > 0,5 P_{max}$	średnie
$P < 0,5 P_{max}$	Małe

Gdzie P_{max} – wartość dopuszczalna na podstawie odpowiednich przepisów (NDS – najwyższego dopuszczalnego stężenia lub NDN – najwyższego dopuszczalnego natężenia)

Określenie dopuszczalności ryzyka zawodowego,

Dopuszczalność ryzyka zawodowego określa się bezpośrednio na podstawie jego oszacowania wg zasady:

Oszacowanie ryzyka zawodowego	Dopuszczalność ryzyka zawodowego	Niezbędne działania
Duże	Nie akceptowalne (n A)	Jeżeli ryzyko zawodowe jest związane z pracą już wykonywaną, podjąć natychmiast działania w celu jego zmniejszenia (np. przez zastosowanie środków ochronnych). Planowana praca nie może być rozpoczęta do czasu zmniejszenia ryzyka zawodowego do poziomu akceptowalnego.
Średnie	Akceptowalne (A)	Zaplanowanie i podjęcie działań, których celem jest zmniejszenie ryzyka zawodowego
Małe		Zapewnienie, że ryzyko zawodowe pozostaje na tym samym poziomie

Wyniki oceny ryzyka zawodowego stanowią podstawę do opracowania działań profilaktycznych na stanowiskach pracy. Przy podejmowaniu działań w celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i związanego z nimi ryzyka zawodowego, przyjmuje się w następującej kolejności stosowanie środków ochronnych:

- a) środki techniczne eliminujące lub ograniczające zagrożenia u źródła,
- b) środki ochrony zbiorowej,
- c) środki organizacyjne i proceduralne (procedury lub instrukcje bezpiecznej pracy),
- d) środki ochrony indywidualnej.

6. Zapewnienie udziału pracowników w czynnościach związanych z oceną ryzyka zawodowego.

Należy zapewnić udział pracowników w poszczególnych etapach opracowania oceny ryzyka zawodowego.

Rozdział IV. DOKUMENTACJA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO

Pełna dokumentacja oceny ryzyka zawodowego gromadzona jest i przechowywana u specjalisty ds. BHP w Urzędzie Miejskim w Trzcińsku-Zdroju. Końcowa ocena ryzyka zawodowego (Karta oceny ryzyka zawodowego) dla poszczególnych stanowisk pracy przekazywana będzie każdorazowo do właściwej komórki organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Trzcinisku-Zdroju.

Rozdział V. POINFORMOWANIE PRACOWNIKA O OCENIE RYZYKA ZAWODOWEGO.

Z Kartą oceny ryzyka zawodowego z zagrożeniami i ich przyczynami oraz działaniami ograniczającymi ryzyko właściwy kierownik komórki organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Trzcińsku-Zdroju zapoznaje pracownika. Pracownik podpisuje Oświadczenie (Załącznik nr 4) o zapoznaniu się z oceną ryzyka zawodowego na jego stanowisku pracy. Egzemplarz oświadczenia kierownik komórki organizacyjnej przekazuje do specjalisty ds. BHP, który po ich zaewidencjonowaniu włącza do akt osobowych.

Rozdział VI. AKTUALIZACJA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO

Aktualizację oceny ryzyka zawodowego należy przeprowadzić wówczas, gdy wykorzystywane do jego oceny informacje straciły swoją aktualność, a w szczególności:

- przy tworzeniu nowych stanowisk pracy,
- przy wprowadzeniu zmian na stanowiskach pracy (technologicznych lub organizacyjnych).

Kierownicy referatów każdorazowo z chwilą zaistnienia wymienionych przesłanek niezwłocznie informują o tym fakcie specjalistę ds. BHP UM w Trzcińsku-Zdroju.

Rozdział VII. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Charakterystyka stanowiska pracy
2. Karta identyfikacji zagrożeń
3. Karta oceny ryzyka zawodowego
4. Oświadczenie

CHARAKTERYSTYKA STANOWISKA PRACY
/ w aspekcie analizy i oceny ryzyka zawodowego /

Nazwa komórki organizacyjnej

.....

Nazwa stanowiska.....

Lokalizacja stanowiska.....

/ jeżeli stanowisko niestacjonarne określić miejsce /

liczba osób zatrudnionych na stanowisku..... w tym kobiet.....

I. Opis szczegółowych czynności wykonywanych na stanowisku pracy:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Używane maszyny i narzędzia:.....

.....

II. Warunki środowiskowe:

1. czynniki fizyczne:.....

.....

/ hałas, wibracja, promieniowanie optyczne, jonizujące, laserowe, pole elektromagnetyczne, pyły przemysłowe /

2. czynniki chemiczne:.....

/ substancje toksyczne, drażniące, uczulające, rakotwórcze /

3. czynniki biologiczne:.....

/ mikroorganizmy roślinne i zwierzęce, wirusy, grzyby, pierwotniaki /

III. Pomieszczenie pracy:

1. Praca wykonywana w pomieszczeniu:

.....
/ zamkniętym, na wolnym powietrzu, częściowo w pomieszczeniu i na powietrzu /

2. Wysokość pomieszczenia:.....

3. Podłoga:.....

/ określić jej stan techniczny, równa, śliska, nieśliska uszkodzona, nieuszkodzona /

4. Oświetlenie.....

/ naturalne, sztuczne, wystarczające lub niewystarczające /

5. Wentylacja:.....

/ naturalna (gwarancja), mechaniczna, wyciągi miejscowe /

IV. Dane charakteryzujące pracę na stanowisku pracy:

1. Praca

/ dzienna, nocna, zmianowa /

2. Czas pracy na stanowisku.

3. Przerwy w pracy.....

/ regulaminowe /

4. Pozycja przy pracy:.....

.....
/ chodząca, stojąca, siedząca, z możliwością na stojąco, na wysokości /

5. Praca wymagająca wysiłku fizycznego:.....

.....
/ małego, umiarkowanego, dużego, bardzo dużego /

6. Praca w zakresie odpowiedzialności:.....

/ bardzo dużym, dużym, średnim, małym /

V. Pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia:

1. Data pomiaru:.....

/ podać datę lub zapis np. „nie przeprowadzono” /

2. Nazwa czynników szkodliwych

/ wymienionych w sprawozdaniu SANEPIDU /

2. Interpretacja wyników:.....

.....
/ zgodnie z w. wym. sprawozdaniem np. stężenie substancji chemicznej nie przekracza wartości dopuszczalnych /

.....
(miejscowość i data)

.....
/ imię i nazwisko osoby sporządzającej charakterystykę /

KARTA OCENY RYZYKA ZAGROŻEŃ

KOM. ORGANIZACYJNA -

STANOWISKO -

LOKALIZACJA STANOWISKA:

LICZBA PRACOWNIKÓW:

-zatrudnionych na stanowisku:

Lp	CZY PRACOWNIK NA STANOWISKU PRACY MOŻE:	TAK	NIE
1.	Potknąć się, poślizgnąć, lub upaść na tym samym poziomie ?		
2.	praca na wysokości -podczas wykonywania czynności na dachach budynków – możliwość urazów na skutek upadków		
3.	Wpaść do zagłębień ?		
4	Mieć kontakt z bronią palną, kije baseballowe, noże posiadane przez przestępców – możliwość urazów, w tym śmiertelnych.		
5	Zostać uderzony przygnieciony, pochwycony przez: <ul style="list-style-type: none"> - pomieszczenie, transportowane przedmioty ? - maszyny urządzenia narzędzia? - Spadające przedmioty ? 		
6.	Uderzyć się nieruchome przedmioty ?		
7.	Zderzyć się lub doznać obrażeń przez kontakt z przedmiotami: <ul style="list-style-type: none"> - ostrymi lub szorstkimi ? - będącymi w ruchu ? - gorącymi ? 		
8	Być narażony na czynniki mogące powodować wypadki samochodowe i inne podczas codziennej pracy – możliwość urazów, w tym śmiertelnych?		
9	Być narażonym na oddziaływanie substancji chemicznych:		
10.	Zostać porażonym prądem elektrycznym?		
11.	Doznać obrażeń wskutek pożaru lub wybuchu?		
12.	Doznać obrażeń wskutek awarii, pęknięcia, rozerwania się części maszyn, urządzeń lub narzędzi?		
13.	Doznać obrażeń wskutek zawalenia się budynku, wykopów		

	podziemnych wyrobisk ?		
14.	Doznać obrażeń wskutek działania sił przyrody – burzy, wiatru, piorunu, powodzi?		
15	Być narażonym na zmienne warunki atmosferyczne - możliwość udaru słonecznego, odmrożeń i chorób układu oddechowego?		
16	Na nadmierny hałas pochodzący od: - ruchu drogowego w przypadku funkcjonariuszy ruchu drogowego ? - używanej broni podczas udziału w strzelaniu lub ćwiczeń – sprawdzianów strzeleckich na strzelnicy - możliwość uszkodzenia słuchu		
17.	Być narażonym na niedostateczne oświetlenie ?		
18	Być narażonym na wdychanie pyłów rakotwórczych ?		
19.	Na czynniki związane z organizacją pracy: a) pracę w pozycji siedzącej – możliwość dolegliwości bólowych wynikających z przeciążenia układu mięśniowo – szkieletowego? b) wydarzenia, których świadkiem jest pracownik, zwłaszcza gdy dochodzi do poważnych obrażeń lub śmierci osób uczestniczących w zdarzeniu – możliwość zespołu stresu pourazowego, zaburzeń emocjonalnych i problemów osobistych w tym problemów małżeńskich, rodzinnych, nadużywania alkoholu, leków, narkotyków. c) praca zmianowa, stała czujność relacje z równorzędnymi współpracownikami oraz przełożonymi oraz podobne czynniki psychospołeczne – możliwość stresu psychicznego?		
20.	Być narażonym na promieniowanie podczerwone i nadfioletowe ?		
21.	Być narażonym na promieniowanie jonizujące ?		
22.	Być narażonym na działanie pola elektrycznego ?		
23	Być narażonym na wdychanie dymów, spalin, oparów przemysłowych		
24.	Być narażonym na czynniki biologiczne: bakterie, grzyby, wirusy, pierwotniaki ?		
25.	Być obciążonym dużym wysiłkiem fizycznym / np. na skutek podnoszenia, przesuwania, przenoszenia, itp. / ?		
26.	Utrzymywać wymuszoną – męczącą i nienaturalną pozycję ciała ?		
27.	Często powtarzać te same czynności / tzw. monotonia pracy ?		
28	Być narażonym na zakażenie WZW typu B i C, AIDS, wściekliznę w wyniku bliskiego kontaktu z zakażonymi osobami lub zanieczyszczonymi przedmiotami, ugryzienia przez zwierzęta.		
29	Być narażonym na kontakt z owadami lub gryzoniami w zanieczyszczonych lub opuszczonych miejscach, do których wchodzi pracownicy w celu wykonywania czynności itp. możliwość urazów w wyniku ugryzienia i ukąszenia oraz chorób odzwierzęcych.		
30.	Być narażonym na agresję ludzi		
31	Czy pracownicy zatrudnieni na stanowisku posiadają aktualne profilaktyczne badania lekarskie?		
32	Czy pracownicy posiadają aktualne szkolenia stanowiskowe BHP wymagane na danym stanowisku ?		

33	Czy pracownicy posiadają aktualne szkolenia okresowe BHP		
34	Czy pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje do wykonywania danej pracy ?		
35	Czy pracownicy zostali wyposażeni w niezbędne środki ochrony indywidualnej		
36	Czy dostarczone środki ochrony indywidualnej posiadają certyfikat na znak bezpieczeństwa „CE” lub posiadają deklaracje zgodności ?		
37	Czy pracownicy używają na stanowisku roboczym środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze ?		
38	Czy pracownicy posiadają możliwość swobodnego korzystania z pomieszczeń higieniczno – sanitarnych ?		

(właściwą odpowiedź należy zaznaczyć stawiając w rubryce Tak - Nie znak „X”)

- - niepotrzebne skreślić

.....
data identyfikacji zagrożeń

.....
(imię i nazwisko, podpis osoby identyfikującej zagrożenie)

KARTA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO

.....
/ stanowisko /

.....
/ komórka organizacyjna /

Możliwe niebezpieczne wydarzenie, zagrożenie	Przyczyna zagrożenia	Możliwe skutki zagrożenia	Skutek	Prawdopodobieństwo	Ryzyko	Sposób zmniejszenia ryzyka	Ryzyko po redukcji

Opracowała komisja ds. oceny ryzyka zawodowego :
przewodniczący -

członkowie – 1

2

Data :

OŚWIADCZENIE

Ja
/ imię i nazwisko /

zatrudniony /a w
/ komórka organizacyjna /

na stanowisku

zostałem(am) zapoznany(a) z „ oceną ryzyka zawodowego” na w/ wym. stanowisku
pracy oraz zasadami ochrony przed skutkami występujących zagrożeń.

.....
/imię i nazwisk, podpis przełożonego/

.....
/ podpis pracownika /